

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

Metodický list – Krasové jevy, krása skrytá pod povrchem

Autor: Milan Glabazňa (2020)

Téma: Anorganické sloučeniny (učivo: soli kyslíkatých kyselin)

Forma výuky: Samostatná

Časová náročnost: 45minut příprava a vyhodnocení, týden realizace pokusu

Cílová skupina žáků: 1. ročník SŠ

Materiál pro jednu skupinu žáků: zadání úlohy, 2 zavařovací sklenice, provázek, 2 kancelářské svorky, tácek, voda, jedlá soda

Realizace BOV v praxi:

- Učitel rozdává všem žákům zadání úrovně 3 – motivační text, osnovu pracovního listu (výzkumný problém, potřebné pomůcky, postup a výsledky pozorování).
- Žáci začínají řešit úlohu v úrovni 3. Po 10 minutách provádí učitel kontrolu. Při neúspěšném řešení úrovně 3 nasměruje bádání žáků. Žák začíná řešit úlohu v úrovni 2 (doplňuje potřebné pomůcky a postup).
- Po 10 minutách provádí učitel další kontrolu. Při neúspěšném řešení úrovně 2, učitel poskytuje postup. Žák začíná řešit úlohu v úrovni 1 (doplňuje výsledky pozorování).
- Samotnou realizaci pokusu provádějí žáci doma.

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

Krasové jevy, krása skrytá pod povrchem

Krasovými jevy rozumíme soubor tvarů reliéfu, které vznikly v oblastech s výskytem rozpustných vápenatých hornin. Pro vznik krasových jevů je zapotřebí dostatečná vlhkost a přítomnost oxidu uhličitého. Některé krasové jevy můžeme pozorovat na povrchu (například škrapy či závrtý), nicméně k nejznámějším projevům krasové činnosti patří výzdoba jeskyň – krápníky.

Nalezněte způsob, jak vytvořit krápníky v domácím prostředí.

Autor motivačního textu: Glabazňa (2020)

Výzkumný problém a jeho řešení

Zjistit, jak vzniká krápník a nasimulovat vhodné podmínky pro jeho vznik.

Potřebné pomůcky a chemikálie

(Zde napiš, které pomůcky a chemikálie budeš k řešení problému požadovat).

2 zavařovací sklenice, provázek, 2 kancelářské spony, tácek, voda, jedlá soda.

Postup

(Zde napiš zkráceně v bodech postup řešení problému).

1. Zavařovací sklenice naplníme do $\frac{3}{4}$ objemu teplou vodou.
2. V každé sklenici připravíme rozpouštěním jedlé sody nasycený roztok.
3. Každý konec provázku vložíme do jedné zavařovací sklenice tak, aby byl co nejvíce ponořený a provázek mezi sklenicemi zůstal mírně prohnutý.
4. Provázek připevníme kancelářskými svorkami ke sklenicím.
5. Obě sklenice i s provázkem položíme na tácek a na týden umístíme na teplé místo s dostatkem slunečního svít (např. parapet).

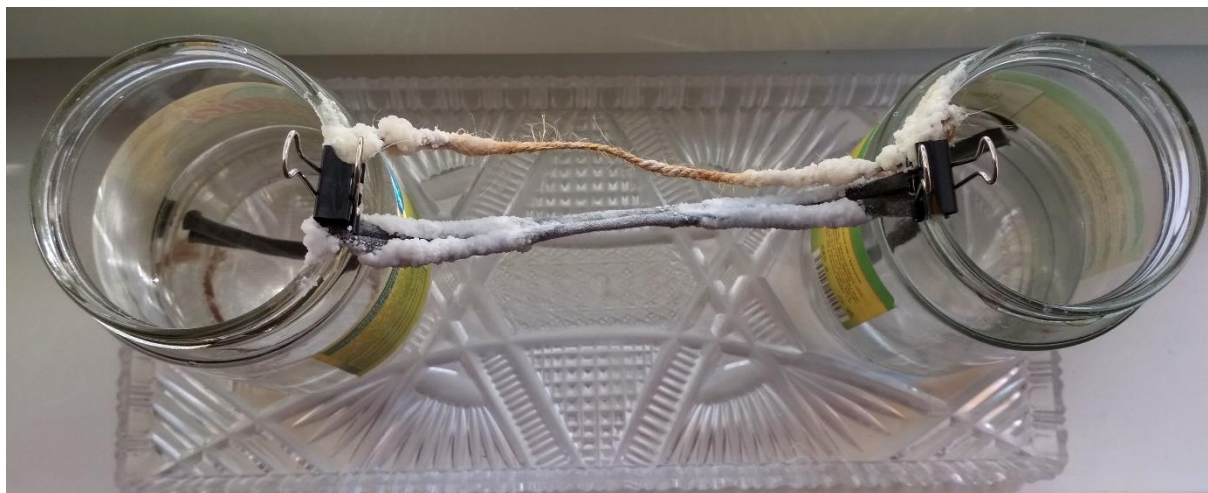
INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

Výsledky pozorování

(Zde napiš a zdůvodni výsledky své práce).

Nasycený roztok jedlé sody vzlíná savým provázkem nebo látkou a dochází k postupnému odpařování vody a ke krystalizaci uhličitanu sodného na provázku a stěnách nádoby.

Tímto pokusem jsme nasimulovali vznik krápníků.

V jeskyních dochází k chemickému zvětrávání, při kterém na uhličitan vápenatý působí voda s kyselým oxidem uhličitým a vzniká roztok hydrogenuhličitanu vápenatého.

Vlivem změny teploty nebo tlaku se oxid uhličitý začne uvolňovat a z roztoku opět krystalizuje uhličitan vápenatý. Tímto způsobem krápníky pomalu rostou.

Doplňkové otázky

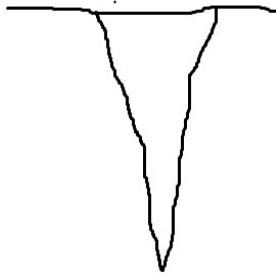
1. Napište a vyčíslíte rovnici krasovění.

2. Jak se nazývá interdisciplinární vědní obor, který se zabývá výzkumem krasových oblastí?

Karsologie

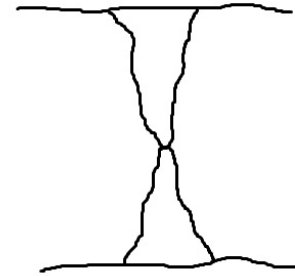
3. Ke každému obrázku napište název krápníku podle způsobu jeho růstu.

stalaktit

stalagmit

stalagnát

4. Věděli jste, že jeden z největších krápníků na světě se nachází ve Slovenském krasu? Jedinečný Krápník rožňavských jeskyňářů má výšku 32,6 metrů a průměr základny 16 metrů. Pokuste se vypočítat jeho hmotnost. Uvažujte kuželovitý tvar a hustotu krápníku $2,7 \text{ g}\cdot\text{cm}^{-3}$.

$$V = \frac{1}{3} \pi r^2 v$$

$$V = \frac{1}{3} \cdot \pi \cdot 8^2 \cdot 32,6$$

$$V = 2184,8 \text{ m}^3$$

$$m = \rho \cdot V$$

$$m = 2700 \cdot 2184,8$$

$$m = 5,9 \cdot 10^6 \text{ kg}$$